

Færdighedsniveauer i Kaosboldspil

Af: Jacob Have Nielsen

De amerikanske filosoffer Stuart og Hubert Dreyfuss fremlagde i 1980 en model for hvordan man kan anskue og opdele menneskers færdighedsniveauer fra nybegynder til ekspert. Modellen er tænkt ift. færdigheder bredt set, men er ofte blevet anvendt indenfor idrættens verden, hvor flere teoretikere har tolket og udviklet på modellen, idet den giver et godt grundlag for at analysere hvilket niveau man befinder sig på som udøver, og hvad man kan arbejde på for at rykke sig.

Det er vigtigt at pointere at modellen ikke er definitiv - således at man enten er det ene eller det andet. Man kan sagtens være øvet i ex. Forsvarsspillet, men novice i gennembrudsspillet.

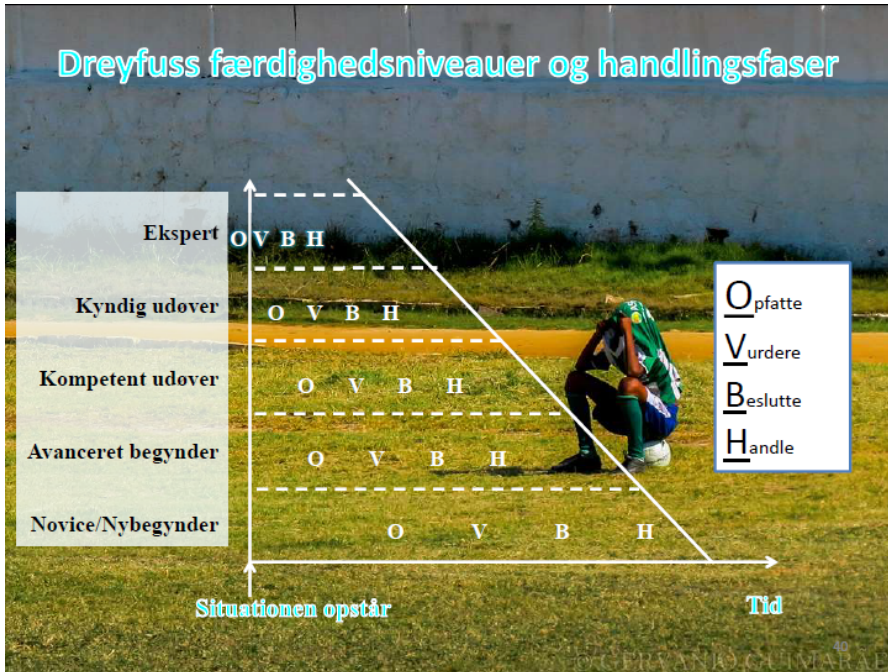
Nedenfor ses en skitse over modellen og en kobling til hvad man typisk vil opleve som udøver i de forskellige stadier. I modellen indgår ligeledes tidsopfattelsen, da niveauerne er tæt knyttet til den tid man skal anvende til at opfatte situationen, vurdere hvilken handling der er hensigtsmæssig, beslutte hvilken handling man vælger og endelig at udføre handlingen (her kaldet OVBH). Jo hurtigere man er i stand til at udføre den proces, jo længere vil man føle tiden er (man føler sig mindre stresset).

Niveau	Kendetegn i kaosboldspil	Tid til OVBH	Opfattelse af tid
Novice/Nybegynder	Novicen har ingen eller meget lidt erfaring og bygger derfor primært sine handlinger på grundlag af generelle elementer og regler. Novicen er således typisk meget fokuseret på om regler overholdes. I spillet er novicen præget af handlinger kræver bevidste tanker i hjernen (ex. Hvem kan jeg nu se som er fri?) og novicen vil således ofte føle sig tidspresset. Pga. de få erfaringer vil novicens handlinger ofte opleves at være ude af konteksten og måske virke mekaniske (nu løber jeg bare derhen - men ved ikke hvorfor)	Meget lang	Meget kort
Avanceret begynder	Den avancerede begynder har flere erfaringer at bygge sine handlinger på, og vil begynde at kunne genkende situationer og handle hensigtsmæssigt ift. disse. Handlingerne vil ofte veksle mellem at være præget af regelfølgning (jeg skulle løbe langt, så det gør jeg uanset hvad) og situationsspecifikke handlinger (det er hensigtsmæssigt i denne situation at jeg løber bagud)	Lang	Kort
Kompetent udøver	Med øget erfaring kan mange situationer genkendes og den kompetente udøver kan begynde at danne en hierarkisk prioriteret procedure for beslutninger. (Dvs. at jeg godt kan se at han er fri, men det er bedre for situationen at jeg spiller hende der - for så kan hun lave den målgivende aflevering.) Den kompetente udøver kan således fokusere på det som er vigtigt i en situation og vælge en plan for at nå et mål i situationen	Middel	Middel
Kyndig udøver	Den kyndige udøver er kendetegnet ved at den ovenstående proces i mindre grad tænkes af udøveren, men bliver mere intuitiv. Den kyndige udøver er således dybt involveret i handlingerne (gør dem bare) og evnen til dette er baseret på en høj grad af mønstergenkendelse og erfaring i spillet	Kort	Lang
Ekspert	Eksperten genkender ikke bare situationer intuitivt, men lægger også relevante strategier, træffer beslutninger og handler intuitivt. Dette sker i et højt tempo - næsten synkront	Meget kort	Meget lang

OVBH: Opfatte, Vurdere, Beslutte og Handle

I den nedenstående figur er modellen forsøgt fremstillet grafisk. Læg mærke til hvordan O, V, B og H er fordelt ift. tiden på de forskellige niveauer.

Dreyfuss færdighedsniveauer og handlingsfaser

Modellen er relevant i udviklingen af et boldspilsteam, idet spillere på de forskellige niveauer får en forståelsesramme for hvorfor medspillerne reagerer som de gør. En ekspert får altså en viden som han/hun kan vurdere ud fra, så vedkommende ikke sætter en novice i en situation som kræver længere tid til OVBH end han/hun kan nå. Omvendt kan novicen søge erfaringer og prøve at forstå dem, således at OVBH kan gøres kortere eftersom situationer genkendes.

Referencer:

Dreyfus, Stuart E.; Dreyfus, Hubert L. (February 1980). "A Five-Stage Model of the Mental Activities Involved in Directed Skill Acquisition"

Kommenterede [1]: Og teamboldkompendiet - reference skal findes.